

23.05.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**23 Mayıs 2024
Perşembe**

23.05.24

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

23 Mayıs 2024 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİK

— Arıcılık Yönetmeliği

TEBLİĞLER

— Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları) (Seri No: 40)’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No: 41)

— İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2024/15)

Üreticiler büyükbaş süt hayvancılığında kredi limitlerinin artırılmasından memnun

Türkiye Süt Üreticileri Merkez Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Keskin, "Kredi kullanarak hayvan alacak üreticilerimiz bunu çok olumlu karşıladı. Üreticilerin yanında küçük aile işletmeleri için de çok önemli bir müjde." dedi.



Türkiye Süt Üreticileri Merkez Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Tefik Keskin, AA muhabirine yaptığı değerlendirmede, kredi limitlerinin yükseltilmesine ilişkin açıklamanın "Dünya Çiftçiler Günü"nde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından yapıldığını hatırlattı.

Ziraat Bankası ile 13 Aralık 2022'de büyükbaş süt hayvancılığıyla ilgili "Köyümde Yaşamak İçin Bir Sürü Nedenim Var Projesi"nin protokolünü imzaladıklarını ifade eden Keskin, bu kapsamda kredi limitlerinin 1 milyon liradan 1,5 milyon liraya çıkarılmasının önemini vurguladı.

Keskin, son zamanlarda hayvan fiyatlarındaki yükseliş nedeniyle limitin üreticiler için yetersiz kaldığına işaret ederek, "1,5 milyon liraya çıkmasıyla birlikte üreticilerimiz rahatladılar. Kredi kullanarak hayvan alacak üreticilerimiz bunu çok olumlu karşıladı. Üreticilerin yanında küçük aile işletmeleri için de çok önemli bir müjde." diye konuştu.

23.05.24

Keskin, üreticilerin yeniden hayvan sayılarını artırmayı istediklerini de dile getirdi.

"Süt fiyatları sürdürülebilir rakamlarda tutulmalı"

Üreticiler ve işletmeciler için şu anki kredi limitlerinin yeterli olduğunu ifade eden Keskin, şunları kaydetti:

"Krediler verildikten sonra süt fiyatları sürdürülebilir rakamlarda tutulmalı. Bunun altı doldurulmazsa, geçmişte yaşadığımız sıkıntılar meydana gelir, süt fiyatları düşer, bu durumda hayvanlar yine kesime gider. Bunun sonucunda insanlar yeniden kısır döngü içerisine girerler. Burada yapılan özellikle aile işletmeleri açısından çok doğru bir şey. Bu rakamlar sürdürülebilir olduğu sürece, Tarım ve Orman Bakanı'mızın açıkladığı gibi, 1 veya 2 yıl içerisinde hayvan ithalatı biter."

'Tarım Cebimde' uygulamasıyla kurbanlık bilgilerine ulaşılabilir

'Tarım Cebimde' uygulaması, vatandaşların satın almak istedikleri kurbanlıkların aşılarını ve gerekli şartları taşıyıp taşımadığını sorgulayabilmelerine imkan sağlıyor. Uygulamayla kurbanlık hayvanların küpe numaraları girilerek büyükbaş ve küçükbaşla ilgili detaylara ve aşı bilgilerine ulaşılabilir.



Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, bakanlığın Kurban Bayramı için çalışmalarına hız verdiğini belirterek, "Tarım Cebimde uygulaması ile vatandaşlarımız, satın alacakları hayvanların kontrollerini yapabiliyor. Çok kısa süre içinde hayvanın şeceresi görülebiliyor." ifadesini kullandı.

Sorgulama 3 adımda gerçekleştiriliyor

Kurbanlık sorgulama, uygulama üzerinden 3 adımda gerçekleştirilebilir. Buna göre önce **'Tarım Cebimde' uygulamasını cep telefonuna indirmek gerekiyor**. Herkese açık **'hayvansal üretim'** ana menüsünden **'küpe sorgulama'** alt menüsü seçiliyor, gelen menüde büyükbaş veya küçükbaş hayvan seçimi yapıldıktan sonra satın alınmak istenen hayvanın küpe numarası girilerek **'sorgula'** butonuna tıklanıyor.

Gelen sonuçlarda hayvanın yaşı, türü, ırkı ve aşıları hakkında tüm bilgiler görülebiliyor.

Tüm uygunsuzluklar yetkililere bildirmeli

Bakanlığın Kurban Bayramı için çalışmalarına hız verdiğini ve bayramın son gününe kadar hassasiyetle çalışacaklarını belirten Yumaklı, "Bakanlığımızın ilgili tüm birimleri sahada olacak. Ancak ekiplerimizin olmadığı noktada vatandaşlarımız herhangi bir uygunsuzluk görürlerse lütfen hemen yetkililere başvursunlar."

Fahiş fiyat ve stokçuluk cezalarını içeren kanun teklifi TBMM Kurulu'nda

Fahiş fiyat ve stokçuluk cezalarının artırılmasını da içeren kanun teklifi TBMM Genel Kurulu'nda



TBMM Genel Kurulunda, fahiş fiyat artışı ve stokçuluk cezalarının artırılmasını da içeren Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 7 maddesi daha kabul edildi.

Teklifin kabul edilen maddelerine göre, Rekabet Kurulu, başlattığı soruşturmaları, soruşturmaya başlanması kararının verildiği tarihten itibaren 15 gün içinde ilgili taraflara bildirecek. Kurul, bu bildirim yazısı ile birlikte iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ilgili taraflara gönderecek. Böylece hem tarafların daha etkin savunma yapabilmesine olanak sağlanması hem de soruşturma süreçlerinin daha seri ilerlemesi amaçlanıyor.

Taraflara yazılı savunmalarını soruşturma raporunun tebliğinden itibaren 30 gün içinde Kurula göndermeleri tebliğ edilecek. Haklı gerekçeler sunulması halinde bu süre bir kereye mahsus olmak üzere ve en çok bir katına kadar uzatılabilecek. Soruşturmayı yürütmekle görevlendirilenler, gelen yazılı savunmalar sonucunda

soruşturma raporundaki görüşlerinde bir değişiklik olması halinde 15 gün içinde yazılı görüşlerini tüm Kurul üyeleri ile ilgili taraflara bildirecek. Taraflar 30 gün içinde bu görüşe cevap verebilecek.

Türkiye Odalar ve **Borsalar Birliği** ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nda değişiklik yapılacaktır.

Buna göre, ürün senetleri ve alivre sözleşmelere ilişkin işlemlerde, devir ile bedelin ödenmesi, alıcı ve satıcının diğer yükümlülüklerinin ürün ihtisas borsalarında alım satımına aracılık edenlerce veya takas ve saklama hizmeti aldıkları kuruluşlarca yerine getirilmesi, alım satımın tescili ve alım satımına ilişkin diğer hususlar yasa ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak ürün ihtisas borsası tarafından yürütülecek.

Ürün ihtisas borsasının veya ürün ihtisas borsası tarafından takas merkezi olarak yetkilendirilen kuruluşun takas işlemlerinde mali sorumluluğu, tesis edecekleri limitler dahilinde ve alınacak teminatlar ile garanti fonu varlıklarıyla sınırlı olacak.

Ürün ihtisas borsalarında gerçekleştirilen işlemlerden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak ve zararların tazmini için alınacak teminatların ve oluşturulabilecek garanti fonunun kuruluşu, işletimi, kullanımı ve katılımcılarına ilişkin usul ve esaslar, Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenecek. Düzenlenen teminatlar ve garanti fonundaki varlıklar tevdi amaçları dışında kullanılamayacak, üçüncü kişilere devredilemeyecek, kamu alacakları için olsa dahi haczedilemeyecek, rehin edilemeyecek, iflas masasına dahil edilemeyecek ve üzerlerine ihtiyati tedbir konulamayacak.

Ürün senetleri ve alivre sözleşmelerin ürün ihtisas borsalarında alım satımına aracılık edilmesine, aracılardan yetkilendirilmesi ile bu yetkinin askıya alınması ve iptaline, aracılardan gözetim ve denetimine, ürün senetleri ve alivre sözleşmeler üzerindeki aracılık hizmetlerine dair diğer işlemlere müşterinin verdiği yetkiye bağlı olarak müşteri hesaplarındaki nakit alacak bakiyelerinin nemalandırılmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık ve Sermaye Piyasası Kurulunun birlikte çıkaracağı yönetmeliklerle düzenlenecek.

Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu'nda yapılan değişikliğe göre, lisansı askıya alınan işletmeler, askıda kalınan günler için depo kira ücreti talep edemeyecek.

Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün lisanslı depolarda depolanan ürünleri için tahakkuk eden ve aylık dönemlerde lisanslı depo işletmelerine ödenen depolama ücretleri askı süresi boyunca ödenmeyecek. Bu madde, düzenlemenin yayımı tarihinden itibaren 6 ay sonra yürürlüğe girecek.

- Lisanslı depoculukta idari para cezaları

Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu'nda değişiklik yapılarak, cezaların etkinliği ile caydırıcılığının artırılması amacıyla bazı fiillere yeni cezai yaptırımlar getirilecek ve idari para cezaları artırılabacak.

Buna göre, lisanslı depoculuk ücret tarifesinde belirlenenin üzerinde veya ücret tarifesinde yer almayan hizmetler için ücret talep ve tahsil eden ya da ürün teslimi sırasında mevzuata aykırı şekilde ürün miktarından kesinti yapan, yasanın "teşhir" hükmüne aykırı hareket eden, ürün senedinin ilgili yönetmeliğinde düzenlenen içerik, şekil ve muhafaza şartlarına uymayan lisanslı depo işletmelerine 200 bin liradan 1 milyon liraya kadar idari para cezası kesilecek.

Teslim yükümlülüğü düzenlenmiş ve iptal edilmemiş ürün senedinin temsil ettiği tarım ürününün tümü veya bir bölümü için başka bir ürün senedi düzenlenememesi, teslim yükümlülüğü, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının uyarı ve idari tedbirlerine rağmen verilen sürede kanuna ve ilgili yönetmeliklere aykırı ya da eksik hususların giderilmemesinin de aralarında bulunduğu hükümlere aykırı hareket eden lisanslı depo işletmelerine 200 bin liradan 1 milyon liraya kadar idari para cezası verilecek.

Analiz ve sınıflandırma işlemi yapılmadan ürünün depoya kabul edilmesi veya depodan çıkarılması, tartım makbuzunun ilgili yönetmelikte belirlenen şartları taşıması, alet ve ekipmanların kalibrasyonunun ya da periyodik kontrollerinin yapılmadan kullanılması, muhafaza şartlarına uyulmaması nedeniyle ürünü temsil eden elektronik ürün senedinde belirtilen sınıf ve kalite ile depoda bulunan ürünlerin sınıf ve kalitesi arasında farklılık tespit edilmesi durumlarında, bu fiilleri gerçekleştiren lisanslı depo işletmelerine her bir aykırılık için 200 bin lira idari para cezası uygulanacak.

Şahit numune alınmaması ve ilgili yönetmelikte belirlenen süre boyunca saklanmaması, analiz ve sınıflandırma belgesinin ilgili yönetmelikte belirlenen şartları taşıması, laboratuvarında yer alan alet ve ekipmanların kalibrasyonunun ya da periyodik kontrollerinin yapılmadan kullanılması, şahit numune ile bu numunenin temsil ettiği ürünün analiz ve sınıflandırma belgesinin farklı olması, analiz esnasında tutulan kayıtlardaki değerler ile analiz ve sınıflandırma belgesindeki değerlerin farklı olması durumlarında bu fiilleri gerçekleştiren yetkili sınıflandırıcılara her bir aykırılık için 200 bin lira idari para cezası kesilecek.

Yetkili sınıflandırıcılık ücret tarifesinde belirlenenin üzerinde veya ücret tarifesinde yer almayan hizmetler için ücret talep ve tahsil eden ya da ilgili hükme aykırı hareket eden yetkili sınıflandırıcılara 200 bin liradan 1 milyon liraya kadar idari para cezası verilecek.

İdari para cezalarının verilmesini gerektiren aykırılığın bir takvim yılı içinde tekrarı halinde her bir tekrar için bir önceki cezanın iki katı idari para cezası uygulanacak.

- Kapalı pazar yerlerinin kullanımında tahsis usulü

Teklif ile Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da da değişiklik yapılıyor.

Düzenlemeye göre, kapalı pazar yerlerindeki satış yerleri ve diğer yerlerin, pazarcılara yüksek fiyatlarla kiralanmasına neden olan sınırlı ayni hak yöntemiyle kiralama usulü kaldırılıyor. Pazar yerlerinde bulunan satış yerleri yalnızca tahsis usulüyle kullanılarak pazarcıların maliyetlerinin azaltılması amaçlanıyor.

Ayrıca teklifle, kapalı pazar yerlerindeki satış yerlerinin sınırlı ayni hak yöntemiyle pazarcılık mesleğinden olmayan diğer kişilere verilmesi sonucu pazarcıların maliyetlerinin artmasının önüne geçilmesi hedefleniyor.

Teklifin 7 maddesinin kabul edilmesinin ardından TBMM Başkanvekili Celal Adan, birleşime ara verdi. Aranın ardından komisyonun yerini almaması üzerine Adan, birleşimi bugün saat 14.00'te toplanmak üzere kapattı.

Gıda enflasyonu yıllık yüzde 92,7 arttı

Birleşik Kamu-İş Konfederasyonunun Ar-Ge birimi KAMUAR'ın araştırmasına göre Mayıs ayında gıda fiyatlarında bir önceki aya göre yüzde 0,8 oranında artış yaşandı. Yılın ilk beş aylık döneminde yüzde 26 oranında yükselen gıda fiyatlarındaki yıllık artış ise yüzde 92,7 olarak hesaplandı.



Birleşik Kamu-İş Konfederasyonunun Ar-Ge birimi KAMUAR'ın fiyatlarını Ankara'daki marketlerden düzenli olarak derlediği ve halkın en fazla tükettiği 64 temel gıda maddesinden oluşan bir gıda sepetini esas alarak hazırladığı gıda fiyatları endeksinin Mayıs 2024 sonuçları açıklandı. Araştırmaya göre gıda fiyatları, konjonktürel olarak son aylarda artış hızı yavaşlasa da Türkiye'de aralıksız 48 aydır artıyor. Bu yıl Mayıs ayında gıda fiyatlarında bir önceki aya göre yüzde 0,8 oranında artış yaşandı. Yılın ilk beş aylık döneminde yüzde 26 oranında yükselen gıda fiyatlarındaki yıllık artış ise yüzde 92,7 olarak hesaplandı.

Yapılan araştırmada şu ifadeler yer verildi:

“TÜİK'in en son açıkladığı tüketim harcamalarıyla ilgili istatistiklere göre en zengin yüzde 20'lik kesim tüketim harcamalarının yüzde 16,6'sını, en yoksul yüzde 20'lik kesim ise yüzde 35,8'ini gıda için yapıyor. Dolayısıyla gıda fiyatlarında Türkiye'de son 48 aydır yaşanan kesintisiz artış en fazla sabit gelirli ve yoksul kesimleri etkiliyor.

Açıklanan enflasyon bu nedenle bu kesimin gerçek hayatta yaşadığı enflasyonu tam olarak yansıtmıyor. Zira TÜİK enflasyonu hesaplarken gıda harcamalarının ağırlığını yaklaşık yüzde 25 olarak esas alıyor.

İktidarın daha sonra “akıl dışı ilan ettiği” ancak yerel seçimlerden önce yeniden uygulamaya başladığı yanlış ekonomik politikaların tetiklediği yüksek enflasyon sürecinin en ağır faturasını gıda fiyatları yüzünden yoksullar ödüyor. Türkiye’nin, iktidar eliyle bu yanlış politikalarla yıllarca sürecektir bugünkü enflasyon sarmalına sürüklendiği Eylül 2021’den bu yana gıda fiyatları yüzde 743 oranında arttı. Diğer bir ifadeyle Eylül 2021’de 100 liraya satın alınan bir gıda sepeti için vatandaşlar bu yıl Mayıs ayında 845 lira ödemek zorunda kaldılar. Gıda fiyatlarındaki artış, mevsimlik etkilerle son aylarda yavaşlasa da ücretli ve emekli gibi sabit gelirliler her geçen ay gelirlerinin daha büyük bir kısmını gıdaya ayırmak zorunda kalıyorlar. “

AYLIK FİYAT ARTIŞI

KAMU-AR’ın araştırmasına göre yıllık gıda enflasyonu yüzde 92,7 oranında arttı. Açıklamada şu ifadeler kullanıldı:

“Mayıs’ta et, sebze ve meyve grubu dışındaki gıda harcama gruplarında fiyatlar bir önceki aya göre arttı. Gıda fiyatlarında bu yılın ilk beş aylık döneminde ise toplam yüzde 25,8 oranında artış gerçekleşti. Bu dönemde ekmek-pirinç-un-bulgur-makarna fiyatları yüzde 13,5, et-balık fiyatları yüzde 33,7, süt, süt ürünleri ve yumurta fiyatları yüzde 17,5, yağ fiyatları yüzde 24,4, meyve fiyatları yüzde 48,6, sebze fiyatları yüzde 33, bakliyat fiyatları yüzde 18,8, diğer ürünlerin fiyatları yüzde 13,2 arttı. Bu yıl Mayıs’ta geçen yılın aynı ayına göre ekmek, un, bulgur, makarna fiyatlarında yüzde 49,2, et-balık fiyatlarında 83,8, süt ve süt ürünleri ile yumurta fiyatlarında yüzde 60,4 oranında artış oldu. Bir yıl öncesine göre yağ fiyatları yüzde 93 oranında arttı. Meyve fiyatları yüzde 121,4, sebze fiyatları ise yüzde 233,5 oranında artış gösterdi. Bakliyat fiyatları son bir yılda yüzde 68, diğer gıda fiyatları ise yüzde 79,4 oranında zamlandı. Gıda fiyatlarında yıllık olarak ise yüzde 92,7 oranında artış görüldü.”

PPK'da mevduat faizleri için yeni adım atılabilir

Likidite bolluğu, mevduat faizlerinin ardından gecelik borçlanma faizlerini de aşağı yönlü baskılamaya başladı. Son günlerde yeniden artış eğilimine giren sistemdeki likidite fazlası 460 milyar lirayı aşarken, TFLREF ve BİST gecelik fonlama faizi de yüzde 47 seviyelerine indi.



Şebnem TURHAN

Merkez Bankası bugün mayıs Para Politikası Kurulu kararını açıklayacak. Yüzde 50 politika faizinde değişiklik beklenmese de TL likidite fazlası, yüzde 50'nin altına gelen piyasa ve TL mevduat faizleri nedeniyle Merkez Bankası'nın hamle yapması bekleniyor.

Merkez Bankası'nın yılın ilk çeyreğinde yaşadığı TL likidite fazlası problemi yeniden gündemde. Merkez Bankası'nın net fonlaması dün -462 milyar lira ile 1 Şubat'tan bu yana en yüksek rakama çıktı. Ekonomistlere göre piyasadaki TL likidite fazlası Merkez Bankası'nın bugünkü Para Politikası Kurulu toplantısında da en önemli madde olacak. Uzmanlar, yüzde 50 politika faizinde değişiklik beklenmeyen mayıs PPK'sında fazla likiditenin mevduat ve piyasa faizleri üzerindeki olumsuz etkisini engelleyebilmek için adım atabileceğine vurgu yaptı. BİST gecelik fonlama faizi de dün yüzde 47,1 ile politika faizinin altına inerken uzmanlar bu oranın piyasa faizi için taban olduğuna işaret etti.

TCMB'nin fonlama yapısı (milyon TL)

	İhale yoluyla fonlama	BIST O/N Repo fonlama	TCMB net fonlama	TCMB ağırlıklı ortalama fonlama maliyeti (%)		İhale yoluyla fonlama	BIST O/N Repo fonlama	TCMB net fonlama	TCMB ağırlıklı ortalama fonlama maliyeti (%)
01-02-2024	2.500	35.399	-602.120	46,40	25-03-2024	52.000	0	25.897	48,94
02-02-2024	2.500	0	-122.057	45,00	26-03-2024	57.000	0	23.116	49,47
05-02-2024	3.000	0	-103.879	45,00	27-03-2024	53.000	0	-1.651	49,91
06-02-2024	4.000	0	-103.460	45,00	28-03-2024	102.000	63.195	94.465	51,15
07-02-2024	5.000	0	-103.344	45,00	29-03-2024	182.000	124.200	208.822	51,22
08-02-2024	5.000	0	-110.420	45,00	01-04-2024	231.000	0	154.707	50,00
09-02-2024	5.000	0	-140.210	45,00	02-04-2024	222.000	0	147.330	50,00
12-02-2024	5.000	0	-133.298	45,00	03-04-2024	222.000	0	169.783	50,00
13-02-2024	5.000	0	-188.856	45,00	04-04-2024	173.000	11.625	150.906	50,19
14-02-2024	5.000	0	-191.018	45,00	05-04-2024	54.000	100.768	115.323	51,95
15-02-2024	5.000	0	-203.361	45,00	08-04-2024	5.000	0	-76.314	50,00
16-02-2024	5.000	0	-175.844	45,00	09-04-2024	5.000	0	-104.605	50,00
19-02-2024	5.000	0	-235.573	45,00	15-04-2024	5.000	2.054	-23.068	50,87
20-02-2024	5.000	0	-221.339	45,00	16-04-2024	5.000	5.893	-22.377	51,62
21-02-2024	5.000	10.488	-187.720	46,02	17-04-2024	14.000	69.860	53.722	52,50
22-02-2024	5.000	22.955	-144.936	46,23	18-04-2024	33.000	180.327	185.026	52,54
23-02-2024	5.000	48.757	-101.899	46,36	19-04-2024	42.000	131.237	136.671	52,27
26-02-2024	5.000	60	-81.254	45,02	22-04-2024	46.000	67.073	77.620	51,78
27-02-2024	5.000	0	-35.320	45,00	24-04-2024	41.000	49.020	58.306	51,63
28-02-2024	5.000	0	-14.065	45,00	25-04-2024	22.000	87.976	71.674	52,40
29-02-2024	5.000	0	-110.863	45,00	26-04-2024	22.000	100.030	95.092	52,46
01-03-2024	14.000	47.415	26.294	46,16	29-04-2024	27.000	52.425	45.296	51,98
04-03-2024	23.000	163.184	155.601	46,31	30-04-2024	27.000	79.670	28.016	52,24
05-03-2024	32.000	178.509	184.189	46,27	02-05-2024	27.000	42.970	16.639	51,84
06-03-2024	41.000	225.964	243.492	46,27	03-05-2024	18.000	80.780	53.231	52,45
07-03-2024	45.000	220.352	239.277	46,25	06-05-2024	9.000	3.660	-47.214	50,87
08-03-2024	40.000	227.529	244.457	46,28	07-05-2024	9.000	0	-86.633	50,00
11-03-2024	35.000	142.436	154.347	46,20	08-05-2024	5.000	0	-163.709	50,00
12-03-2024	30.000	140.000	144.116	46,24	09-05-2024	5.000	24.322	-176.722	52,57
13-03-2024	25.000	132.650	133.271	46,26	10-05-2024	5.000	52.674	-65.559	52,74
14-03-2024	25.000	230.000	228.854	46,35	13-05-2024	5.000	0	-113.303	50,00
15-03-2024	25.000	60.100	46.928	46,06	14-05-2024	5.000	0	-160.858	50,00
18-03-2024	25.000	91.700	84.514	46,18	15-05-2024	5.000	0	-236.321	50,00
19-03-2024	25.000	131.675	122.383	46,26	16-05-2024	5.000	0	-258.485	50,00
20-03-2024	25.000	182.451	176.217	46,32	17-05-2024	5.000	0	-349.119	50,00
21-03-2024	21.000	204.400	224.229	46,37	20-05-2024	5.000	0	-390.202	50,00
22-03-2024	56.000	0	26.874	48,57	21-05-2024	5.000	0	-462.107	50,00

Likidite fazlasına yönelik hamleler

Merkez Bankası geçen yılın son aylarında yüksek TL likiditesi nedeniyle piyasaya borç veren değil borç alan konumunda bulunuyordu. Aralık PPK'sında bu problemin çözümü için ilk olarak TL depo ihalelerinin başlayacağı duyuruldu. Ocak sonunda negatif net fonlama 740.8 milyar lira ile zirveye çıktı. 1 Şubat'ta 602 milyar lira idi. Şubat'ta seçim öncesi yoğun döviz talebi ortamında likidite fazlasına yönelik ihtiyaç ve ticari kredilerde büyüme limitlerini sıkılaştıran Merkez Bankası bankaların zorunlu karşılıklarına bloke tesisi ve kısa vadeli mevduat karşılıklarına da faiz uygulamasına

geçti. Merkez Bankası mart PPK'sında önce politika faizini 5 puan artırdı ve ayrıca gecelik fonlama faizini de artı eksi 3 puan olarak uygulanacağını duyurdu.

BİST repo faizleri yüzde 53'ten geriledi

Nisan PPK'sında sıkı para politikası mesajlarını güçlendiren ve her an daha sıkı politika izleyebileceğini vurgulayan Merkez Bankası'nın ardından 17 Nisan'dan 6 Mayıs'a kadar net fonlama sürekli pozitif tarafta yer aldı. 6 Mayıs'tan bugüne yine TL likidite fazlası artışı devam etti. 21 Mayıs itibarıyla ise 462.1 milyar lira ile 1 Şubat'tan bu yana en yüksek seviyeye geldi. Bu süreçte Merkez Bankası hem fonlama hem de piyasa faizini yüzde 50'nin üzerine çekebildi. Ancak TL likidite fazlasının oluşmasıyla birlikte fonlama faizleri ve piyasa faizleri de gerilemeye başladı. Uzmanların piyasa faizi için taban olduğunu vurguladığı BİST gecelik repo faizleri 6 Mayıs'a kadar yüzde 53'e yakın belirlenirken 7 Mayıs'ta yüzde 49,08'e, 8 Mayıs'ta yüzde 48,09'a, 16 Mayıs'ta yüzde 48,44'e, 21 Mayıs'ta ise yüzde 47,14'e kadar indi.

TLREF faizi de yüzde 50'nin altına geldi

Bu düşüş TLREF faizlerini de politika faizinin altına çekti. 10 Mayıs'ta yüzde 53 olan TLREF faizi, 16 Mayıs'ta yüzde 50,2'ye, 21 Mayıs'ta yüzde 47,1'e indi. Piyasa faizi politika faizinin altına inerken bir süredir politika faizinin altında olan TL mevduat faizleri de yüzde 43'lü seviyelerde. Merkez Bankası TL mevduat faizi verileri kur korumalı mevduat dönüşlerine olan faizleri de kapsadığı için çok daha yüksek seviyede belirleniyor. Ancak standart TL mevduat faizlerinde bankaların en yüksek seviyeleri yüzde 48-50 arası değişiyor. İşte tüm bu durumlar bugünkü PPK toplantısında politika faizinde değişiklik beklenmeyen Merkez Bankası'nı TL likidite mesaisini yoğunlaştırmaya yöneltiyor. TL likiditedeki artışın kısa vadede Merkez Bankası'nı enflasyonla mücadelede zorlayabileceğini belirten uzmanlar mevduat faizlerinin uzunca bir süre yüksek kalmasını sağlamanın şart olduğuna işaret etti.

YABANCI VE DEDOLARİZASYON LİKİDİTEYİ ARTIRIYOR

Deniz Yatırım Strateji ve Araştırma Genel Müdür Yardımcısı Orkun Gödek bir süredir Sabah Stratejisi notlarında yerel piyasaları konuşurken likidite koşullarına çok daha fazla yer vermeye çalıştıklarına dikkat çekerek şunları söyledi: "Zira bu cephedeki gelişmeler, diğer finansal varlıklara da geçişkenliği etkileyebiliyor. Merkez Bankası yönetiminin likidite gelişmeleri ve mevduat faizlerinin seyrine ne denli hassas olduğunu biliyoruz. Mart ayında, yerel seçimlerden hemen önce, daha sıkı koşullar sağlamak amacıyla bu yönde bir dizi adım atmışlardı. Son zamanlarda içeriye gerek portföy akımları gerekse swap kanalı üzerinden döviz girişi söz konusu. Benzer şekilde içeride de lokallerin dedolarizasyona katılımlarını izliyoruz. Tüm bu gelişmeler lira likiditesini artırıyor. TCMB'nin net piyasa fonlaması 21 Mayıs günü -462 milyar lira ile 1 Şubat'tan bu yana en yüksek açık şeklinde gerçekleşti. Son 5 gündeki fonlama rakamı ise -279 milyar lira. Piyasaya yapılan fonlamanın maliyeti yüzde 50'ye, TLREF

23.05.24

ise yüzde 47-48'lere gerilemiş durumda. Bu da mevduat faizlerini aşağı yönde baskılıyor. Her ne kadar TCMB data setinde çok daha yüksek faiz seviyeleri görmek mümkün olsa da bunun içerisinde KKM hesaplarının da olduğunu unutmamak gerek. Bu nedenle fiiliyatta yüzde 50'nin aşağısında oluşan mevduat faizlerini sahadan duymak mümkün. PPK'da her ne kadar politika faizi tarafından herhangi bir şey beklenmese de likiditenin yönetimi ve mevduat faizlerindeki geri çekilmeyi sınırlamak adına adım atılabileceğini düşünüyoruz.”

Reuters analizi: Türkiye kaybettiği 10-15 yılı not artışlarıyla telafi edemeyecek

Reuters, uluslararası uzmanlarla dayandırdığı analizinde, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu birçok gelişmekte olan ülkenin kredi notlarının yükseldiğini ancak bu ülkelerin not artışlarına rağmen kaybettikleri 10-15 yılı telafi edemeyeceklerini ifade etti.



Reuters'ın analizinde, Brezilya, Nijerya ve Türkiye'den, en riskli konumdaki Mısır ve Zambiya'ya kadar birçok gelişmekte olan ülkenin kredi notlarının yeniden yükseltilmeye başlandığına dair işaretler artıyor.

Ülkelerin borçlanma maliyetlerini etkilediği için kredi notlarını yakından izleyen ekonomistlerin birçoğu, onlarca yıldır düşürülen kredi notlarının yeniden artırılmaya başlandığını vurgularken, bu durum borç baskılarının arttığı uyarılarıyla çelişiyor.

Bank of America'ya göre, kredi derecelendirme kuruluşları S&P, Moody's ve Fitch bu yıl değerlendirdiği ülkelerin dörtte üçünün kredi notunu yükseltti. Değerlendiren ülkelerin kredi notlarının neredeyse tamamı koronavirüs salgınının ilk yılında düşürülmüştü.

Dünya genelindeki faiz artışlarının durdurulmasıyla, kredi notları daha fazla da artırılabilir.

"Notlar mali politika adımları ve parasal sıkılaştırmayla yükseldi"

Moody's, gelişmekte olan ekonomiye sahip 15 ülkenin kredi notu görünümünü pozitif olarak korurken, S&P ise 17 ülkenin kredi notu görünümünü pozitif olarak değerlendiriyor. Fitch ise küresel finansal kriz sonrası kredi notu artışlarından bu yana en yüksek pozitif görünüm oranına sahip.

Fitch'in ülke notları grubu başkanı Ed Parker, ülkelerin kredi notlarının birçok sebepten dolayı artırıldığını söyledi. Parker'ın açıklamasına göre, bazı ülkelerin kredi notları koronavirüs ve Ukrayna savaşı kaynaklı enerji fiyat artışlarının etkisinin azalmasıyla, diğer ülkelerin kredi notları ise ülkelerin attıkları parasal ve mali politika adımlarının desteğiyle yükseltildi.

Parker az gelişmiş ülkelerin tahvil piyasalarına yeniden erişebilmesinin kredi notlarının yükseltilmesinde etkili olduğunu söyledi.

Aviva Investors'ın gelişmekte olan ülkeler FX tahvil birimi başkanı Aaron Grehan, kredi notlarının yükseltilmesini, gelişmekte olan piyasaların borçlanmak için ödemek zorunda oldukları primlerdeki sert düşüşle aynı zamana denk gelen "nihai bir değişim" olarak nitelendirdi.

Grehan, "2020'den bu yana, kredi notu değerlendirmelerinin %60'ından fazlası negatif oldu. 2024'te ise bunların %70'i pozitif oldu" dedi ve Aviva'nın kredi derecelendirme modellerinin de benzer olduğunu söyledi.

Kredi notlarının düşürülme dönemi

İşin garip kısmı ise son zamanlarda kredi notlarındaki artışın notların düşürüldüğü son 10 ila 15 yılı telafi edemeyecek olması.

Türkiye, Güney Afrika, Brezilya ve Rusya bahsi geçen dönemde yatırım yapılabilir seviyedeki notlarını kaybederken, Körfez ülkeleri dışında neredeyse her yerde görülen borç krizleri ortalama gelişmekte olan piyasalar (EM) kredi notunun eski seviyesinden bir kademe daha düşük seviyeye gerilemesine yol açtı.

Her ne kadar bazı ülkeler, gelişmiş ekonomilerde de borçların artmasına rağmen kredi notu derecelendirme kuruluşlarının bu ülkelere daha yumuşak davrandığını öne sürse de, gelişmekte olan piyasaların mali durumu pek parlak görünmüyor.

M&G Investments'ta analist olan Eldar Vakhitov, Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) bu yıl gelişmekte olan piyasalardaki ortalama mali açığın gayrisafi yurt dışı hasılanın (GSYH) %5.5'ine yükseleceği yönündeki tahminine işaret etti.

Gelişmekte olan piyasalarda geçen yılki mali genişlemenin tek seferlik bir durum olduğuna ve 2024'te bunun tersine çevrileceğine inanılıyordu. Şimdiyse gelişmekte

23.05.24

olan piyasaların mali açığının 2029'a kadar GSYH'nin %5'inin üzerinde kalması bekleniyor.

O zaman neden notlar yükseltildi?

"Bazı ülkeler için her şey başladıkları nokta ile ilgili" diyen Vakhitov, bütçe açıkları hâlâ büyük olsa da en azından koronavirüs salgını döneminde çıktıkları zirvelerden gerilediklerini belirtti.

Zambiya gibi birkaç ülke borç yapılandırmalarından çıkmanın getirdiği doğal yükselişten faydalanırken, bazı ülkeler ise mali ve parasal politikaları iyileştiriyor.

Enflasyon sorunuyla doğrudan baş etmesiyle birkaç kez notu yükseltile Türkiye ve temerrüt endişelerinden kurtulmuş gibi görünen Mısır'ın piyasa fiyatlamalarına göre birden fazla not artışı yaşamaları bekleniyor.

Vakhitov, "Fakat derecelendirme kuruluşları yavaş hareket etmeye meyilli olur, dolayısıyla notları yükseltmeleri genellikle uzun zaman alır" dedi.

‘Sen bu işin sonunu düşünmedin mi?’



Alaattin AKTAŞ

23 Mayıs 2024 Perşembe

Temkinli insanlar vardır, bir karar verirken adeta kılı kırk yarar; atacağı adımın getiri ve götürüsünü ayrıntılı olarak hesaplar. Örneğin borç alması mı gerekiyor, herkes gibi en düşük faizi arar ama daha öncelikli olarak bu borcu ödeme gücü olup olmayacağını irdeler.

Aslında ben bu durumlarda **temkinli olmak** kavramını **mantıklı olmak** şeklinde de kullanıyorum.

Mantığının sesini dinlemeyenler en olmadık şekilde davranabiliyor. Örneklerini izliyoruz. Sokak röportajlarında gördüğüm ve mantıklı bir açıklama getiremediğim örneklerden biri... Vatandaş “**Cebimde kredi kartı varsa duramıyorum, harcıyorum**” diyebiliyor, sonra da ekranda görüneceğini düşündüğü için olsa gerek gülererek “**Ödeyemiyoruz ki**” diye yakınıyor. Cebinde kart olunca duramayıp harcamak! Bunu mantıkla izah etmek mümkün mü?

Hadi bireyin yanlış davranışı en fazla kendini, ailesini ve borç aldığı karşıdaki kişi ya da kurumu ilgilendirir.

Ya koskoca ülke yanlışla sürüklenirse...

Bir ya da birkaç kişinin yanlış kararının ceremesini 85 milyon çekiyorsa...

Hatta hatta, şu an henüz dünyaya gelmemiş olanlara bile çok kötü bir miras bırakılacaksa...

Şimdi gel de sözlerini Deli Mehmet lakaplı Mehmet Emin Dinç’in yazdığı “**Tombalacık Halimem**” türküsünün “**Sen bu işin sonunu düşünmedin mi**” dizesini hatırlama!

Peki biz ne yapıyoruz?

Görünürde biz ülke olarak hiçbir işin sonunu düşünmüyoruz.

Yoksa daha fenası aslında her işin sonunu gayet iyi düşünüp olacakları gördüğümüz için mi, bunlar olsun diye mi hareket ediyoruz?

Örneğin, tanımı her ne ise artık, ister mülteci, ister sığınmacı, ister göçmen; milyonlarca insanın Türkiye'ye dolmasının yaratacağı sonuçları görmedik mi, yoksa tam tersine çok iyi gördük mü? Geleceğe bakalım; yabancıların bu doğurganlık hızıyla sekiz-on yıl sonra Türkiye için çok daha büyük bir güvenlik sorunu haline geleceğini görmüyor muyuz, yoksa tam tersine bunu görüyor da ses mi çıkarmıyoruz?

Bir başka örnek... Türkiye'nin başına gelen en büyük ekonomik felaketlerden olan 2021 eylülündeki faiz indiriminin nelere yol açacağını kestiremedik mi, yoksa tam tersine zaten bunların olmasını mı istiyorduk?

Baksanıza, faizi yüzde 19'dan yüzde 8.5'e çekerek yarattığımız tahribatı, bu kez faizi yüzde 8.5'ten yüzde 50'ye yükselterek gideremiyoruz. Tabii ki gideremeyiz!

Siz hiç vücuda saplanan bıçak çıkarıldı diye o yaranın kendiliğinden ve anında iyileştiğini gördünüz mü?

Şimdi de carry trade ve bizi bekleyen son!

Türkiye için carry trade yeni bir durum değil. Geçmişte de faizi çok yükseltmek zorunda kaldığımız dönemler oldu ve yabancılar bu faiz için koşa koşa Türkiye'ye geldi. Ama sorun şu; yabancıda her zaman için **“Kur böyle durağan gitmez, bir gün mutlaka yükselir, en iyisi o yükseliş başlamadan ben çıkıp kârımı cebime koyayım”** düşüncesi hakim olduğu için hep dalgalanma yaşadık. Zaten yabancı yatırımcı Türk menkul kıymetlerine öyle uzun dönemli yatırım yapmıyor ki. Klasik ifadeyle hep “vur-kaç” durumu söz konusu. Böyle yaklaştıkları için de kimse onları eleştiremez.

Bu kez gerçek anlamda carry trade olmasa da yaklaşım anlamında benzeri olan işlemleri yerli yatırımcı da yapıyor. KKM'den çıkış oluyor, döviz hesapları biraz olsun bozuluyor, belki yastık altı da devreye giriyor ve bu para TL mevduata yatırılıyor. Çünkü dövizde getiri pek yok, oysa TL mevduat şu dönem iyi kazandırıyor.

“Ama mevduat faizi enflasyonun altında” diye itiraz edenler çıkacaktır, çıkıyor da zaten. Değerli okurlar, ben burada TL mevduat faizinin reel getiri sağlayıp sağlamadığı üstünde durmuyorum, benim dikkat çektiğim eldeki iki tasarruf aracından hangisinin daha yüksek getiri sağladığı. Geçenlerde de aynı örneği vermiştim. Diyelim dolar 1, TL mevduat 4 kazandırırken, enflasyon 5 ise ve başka tasarruf aracı yoksa **“Getirisi enflasyondan düşük”** diye mevduatı tercih etmez misiniz yani?

Carry trade için Türkiye'ye gelenler tetikte ve burada uzun vadeli olarak kalmayı hiç düşünmüyorlar. Kârlarını ceplerine koyup gidecekler. İşte bu gidiş çok kısa bir zamanda yaşanırsa şimdi büyük rahatlık yaratan döviz bolluğu, yerini döviz kıtlığına bırakacak.

Belki bundan daha önemli olan yurt içi yerleşiklerin durumu. Bakmayın son dönemde KKM ve DTH'de yaşanan azalmaya. Yeniden KKM'ye giriş en azından şu dönem için mümkün değil ama döviz talebini önleyecek bir mekanizma yok. Çare, “**Sona kalan dona kalır**” algısını yok edecek şekilde mevcut şartları olabildiğince uzatmak.

Mevcut şartlar, yani yüksek faiz ve yatay kur...

Peki nereye kadar? Tabii ki enflasyonu “gerçekten” düşürene kadar. Şimdi yaz aylarıyla birlikte “**İşte bakın enflasyon nasıl da düştü**” denilecek ve diğer gelişmelerden bağımsız olarak belki mevduat faizleri aşağı çekilmek istenecek ya. Yüksek faizin tadına varmış kitleler “**Enflasyon düştü, faiz de o yüzden düşüyor**” söylemini satın alır mı, önemli olan o.

Parası olmayanı ikna edersiniz; ama görece yüksek faize alışmış kesimi düşük faize razı etmekte çok zorlanırsınız.

Gittiği kadar!

Bakın şimdilerde “**Biz bu işin sonunu düşünüyor muyuz**” diye yaklaşan, bunu sorgulayan kimse yok!

Geçmiş deneyimler gösteriyor ki carry trade için gelen yabancı kısa bir süre sonra çıkıp gidiyor. Yetmezmiş gibi carry trade benzeri bu kervanda şimdi yerli yatırımcı da var. Yerli yatırımcının dövizden TL'ye geçmesi iyi güzel de bu durum sürdürülebilir mi, tartışılmayan bu.

Adeta şu durumdayız. Birileri mezarlıktan geçerken ıslık çalıyor!

Ama zamanı gelince “**Sen bu işin sonunu düşünmedin mi**” diye soran çıkacaktır.

Yatırımlarda sert fren



Naki BAKIR

23 Mayıs 2024 Perşembe

Yılın ilk çeyreğinde alınan teşvik belgesi sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 20,9 düşüşle 3 bin 220, sabit yatırım tutarı yüzde 45,4 düşüşle 202,3 milyar TL, öngörülen istihdam da yüzde 23,4 düşüşle 65 bin 639'a geriledi.

Yeni ekonomi yönetiminin yaklaşık on aydır uyguladığı program kapsamında “parasal sıkılaştırma”nın dozu giderek artarken, yüksek faiz koşullarının etkilerinin giderek daha fazla hissedilmeye başladığı yılın ilk çeyreğinde yatırımlar cephesinde sert fren yaşandı.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı verilerine göre ocak-mart döneminde ülke genelinde çeşitli sektörlerden yatırımcı kuruluşlar, Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğünden toplam sabit yatırım tutarı 202,3 milyar lira olan 3 bin 220 yatırım için teşvik belgesi aldı.

Yatırım teşvik belgelerinin bölgelere göre dağılımı (%)										
	Belge adedi					Öngörülen sabit yatırım tutarı				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
I. Bölge	40	47	41	44	41	34	44	45	36	35
II. Bölge	16	18	17	19	18	22	20	17	21	17
III. Bölge	14	14	13	12	12	17	16	15	11	19
IV. Bölge	9	5	8	8	9	12	7	6	5	8
V. Bölge	7	5	8	6	6	7	5	8	8	7
VI. Bölge	13	11	12	11	13	5	8	7	3	7
Muhtelif Bölgeli*	0	0	0	1	1	3	0	2	18	7
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

* Birden fazla ili kapsayan yatırımlar

Ülke sathında gerçekleştirilecek bu yatırımlar kapsamında 65 bin 65 kişilik de istihdam öngörüldü.

Düzenlenen belgeler kapsamında bu yatırımlar, gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, vergi indirimi, faiz ve sigorta prim desteği gibi teşviklerden yararlanacak. Ancak geçen yılın aynı dönemine göre hem teşvik belgesi alınan yatırım sayısı hem öngörülen sabit yatırım tutarı ve hem de gerçekleşecek istihdamda geçen yıla göre sert düşüşler yaşandı.

Teşvik belgesi sayısı geçen yılın aynı dönemindeki yüzde 20,9, bu belgeler kapsamında öngörülen yatırım tutarı yüzde 45,4 ve yeni yatırımlarla yaratılacak istihdam yüzde 23,4 daha düşük kaldı. İlk çeyrekte düzenlenen teşvik belgelerinin 3 bin 102 adedi yerli firmalar, 118 adedi yabancı sermayeli firmalar tarafından alındı. Yerli firmalar için düzenlenen belgelerde öngörülen toplam sabit yatırım tutarı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 45,2 düşüşle 182,8 milyar, yabancı sermayeli firmalara verilen belgelerdeki tutar da yüzde 47,8 azalışla 19,5 milyar TL olarak gerçekleşti.

Teşvik belgesine bağlanan yatırımlar (ocak-mart)									
	Alınan Teşvik Belgesi (Adet)			Öngörülen Sabit Yatırım (Milyon TL)			Öngörülen İstihdam (Kişi)		
	2023	2024	Değ. %	2023	2024	Değ. %	2023	2024	Değ. %
Enerji	973	537	-44,8	68.537	44.017	-35,8	1.183	1.089	-7,9
Hizmetler	423	383	-9,5	77.437	36.943	-52,3	12.228	15.458	26,4
İmalat	2.505	2.142	-14,5	210.563	113.203	-46,2	68.963	47.305	-31,4
Madencilik	64	64	0,0	8.947	4.485	-49,9	1.522	686	-54,9
Turizm	108	94	-13,0	5.280	3.646	-30,9	1.813	1.101	-39,3
TOPLAM	4.073	3.220	-20,9	370.764	202.295	-45,4	85.709	65.639	-23,4

Tüm sektörlerde kan kaybı

İlk çeyrek verileri, tüm ana sektörlerde yatırımlarda yüksek oranlı düşüşler yaşandığını gösterdi. Belgeye bağlanan yatırım tutarında geçen yılın aynı dönemine göre en sert düşüş yüzde 52,3'le hizmetler sektöründe yaşandı. Bu sektörde geçen yıl ilk çeyrekte değil 423 olan teşvik belgesi sayısı bu yıl aynı dönemde 383'te kalırken, yatırım tutarı 77,4 milyar liradan 36,9 milyara geriledi.

En çok istihdamın gerçekleştiği hizmetler sektöründe teşvik belgesine bağlanan yeni yatırımlarla öngörülen istihdam sayısı ise 15 bin 458'le geçen yılın ilk çeyreğindeki yüzde 26,4 üstünde gerçekleşti. Yatırım sayısı ve tutarındaki sert düşüşe karşılık yaratılacak istihdamdaki artış, bu sektörde gerçekleşecek yeni yatırımlarda "emek yoğun" yatırımların payındaki artış etkili oldu.

İmalat yatırımlarında da daralma

Yatırım hacmindeki düşüşte hizmetleri yüzde 49,9'la madencilik izledi. Üç ayda 64 yatırım için teşvik belgesi alınan madencilik sektöründe bu belgeler kapsamında 4,5

milyar liralık bir sabit yatırım öngörüldü. Bu tutar geçen yıl ilk çeyrekte 8,9 milyar lira olmuştu.

Madencilik yatırımları ile öngörülen ilave istihdam da yüzde 54,9 düşüşle sadece 686 düzeyinde gerçekleşti. Çok sayıdaki alt sektörü, yüksek istihdamı ve milli gelire katkısı ile en stratejik ana sektör olan ve en büyük yatırımların gerçekleştiği imalat sanayiinde ilk çeyrekte alınan teşvik belgesi sayısı yüzde 14,5 düşüşle 2 bin 142, öngörülen sabit yatırım tutarı yüzde 46,2 düşüşle 113,2 milyar, yeni yatırımlarla öngörülen istihdam da yüzde 31,4 düşüşle 47 bin 305'e geriledi.

Öte yandan son yıllarda adeta yatırım patlaması yaşanan enerji sektöründe de frene basıldığı dikkati çekti. İlk çeyrekler itibarıyla bu sektöre yönelik teşvik belgesi sayısı yüzde 44,8 düşüşle 537 adet, yatırım tutarı yüzde 35,8 düşüşle 44 milyar lira oldu. Teknoloji yoğun niteliği dolayısıyla yapılan yatırıma oranla en az sayıda istihdam yaratan sektör olan enerjide ilk çeyrekte düzenlenen teşvik belgeleri kapsamında iş yaratılacak kişi sayısı geçen yılın eş dönemine göre yüzde 7,9 düşüşle 1.089 oldu.

Aslan payı yine gelişmiş illerin

Sosyo ekonomik bakımdan gelişmişlik düzeyine göre en az gelişmiş olana en çok teşvik ve destek unsuru sağlama esaslı 6 bölgeli mevcut teşvik sistemine göre, en gelişmiş 9 ilden oluşan 1'inci bölge, bu yıl ilk çeyrekte de yatırımlardan en fazla payı olmaya devam etti. Ocak-mart döneminde verilen teşvik belgelerinin 1.337 adedi 1'inci, 584'ü 2'nci, 383'ü 3'üncü, 279'u 4'üncü, 180'i 5'inci ve 433 adedi de en az gelişmiş olan 6'ncı bölgede yapılacak yatırımlar için düzenlendi. Muhtelif bölgeli yatırımlar için de 24 teşvik belgesi alındı.

Bu belgelerde öngörülen toplam sabit yatırımın da 71,3 milyar TL'si 1'inci, 33,4 milyarı 2'nci, 37,4 milyarı 3'üncü, 17 milyarı 4'üncü, 14,9 milyarı 5'inci ve 13,5 milyarı 6'ncı bölgede, 14,8 milyar TL'si ise çok bölgeli yatırım projelerinde gerçekleşecek. Buna göre Ankara, Antalya, Bursa, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Muğla, Tekirdağ olmak üzere 9 ilden oluşan en gelişmiş 1'inci bölge, ilk çeyrekteki düzenlenen toplam teşvik belgesi sayısında yüzde 41, bu belgeler kapsamında yapılacak yatırımlardan da yüzde 35 pay aldı.

Yatırım tutarında ikinci en büyük payı yüzde 19'la, Adana, Burdur, Düzce, Gaziantep, Karaman, Kırıkkale, Kütahya, Mersin, Samsun, Trabzon, Rize, Uşak ve Zonguldak illerinden oluşan 3'üncü bölge alırken, onu yüzde 17 payla Aydın, Balıkesir, Bilecik, Bolu, Çanakkale (Bozcaada ve Gökçeada ilçeleri hariç), Denizli, Edirne, Isparta, Karabük, Kayseri, Kırklareli, Konya, Manisa, Sakarya, Yalova illerinden oluşan 2'nci bölge izledi. Afyonkarahisar, Aksaray, Amasya, Artvin, Bartın, Çorum, Elâzığ, Erzincan, Hatay, Kastamonu, Kırşehir, Malatya, Nevşehir, Sivas illerinden oluşan 4'üncü bölgenin yatırım tutarındaki payı yüzde 8 oldu Bayburt, Çankırı, Erzurum, Giresun, Gümüşhane, Kahramanmaraş, Kilis, Niğde, Ordu, Osmaniye, Sinop, Tokat, Tunceli ve Yozgat illerinin yer aldığı 5 ve Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Batman, Bingöl,

Bitlis, Diyarbakır, Hakkâri, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Van illeri ile Bozcaada ve Gökçeada ilçelerinin yer aldığı en düşük sosyo ekonomik gelişmişliğe sahip 6'ncı bölge yüzde 7 ile aynı oranda pay aldı. Farklı bölgelerde yer alan birden fazla ilde gerçekleştirilecek "muhtelif bölge" yatırımların toplam yatırım tutarındaki payı da yüzde 7 oldu.

"Komple yeni yatırım"ın payı yüzde 65

Ocak-mart döneminde düzenlenen teşvik belgelerinin 1.942 adetle yüzde 60,3'ünü komple yeni yatırım niteliğindeki projeler, 1.018 adedini tevsî, 260 adedini de de diğer niteliklerdeki yatırımlar oluşturuyor. Teşvik belgelerinde öngörülen toplam sabit yatırım tutarının da 131,1 milyar TL ile yüzde 64,8'i komple yeni yatırımlardan, 54,6 milyar TL'si tevsî ve 16,7 milyar TL'si de diğer yatırımlardan oluşuyor.

İlk çeyrekte düzenlenen belgelerin 2.507 adedi "Bölgesel" sınıfında yer alırken, bunun da 12 adedi "Cazibe Merkezi Programı" kapsamında düzenlendi. Üç ayda verilen belgelerin, 697 adedi "Genel" ve 16 adedi ise "Stratejik" nitelikte. Stratejik yatırımların, 10 adedi "Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi" kapsamında. Öngörülen toplam sabit yatırım tutarının 126,9 milyar TL'si Bölgesel, 52,7 milyar TL'si Genel ve 22,6 milyar TL'si Stratejik nitelikteki yatırımlara ait.

KOBİ'ler için Nasdaq Modeli...



Ferit Barış PARLAK

23 Mayıs 2024 Perşembe

Yıl 1998... TOBB eski başkanlarından Yalım Erez, Sanayi Bakanı'ydı...

KOSGEB ise KOBİ'ler, mikro işletmeler ve fikri olan yeni girişimcilere destek/teşvik için önemli/öncü kurumdu ve Sanayi Bakanlığı'na bağlıydı...

Erez'e bir toplantı çıkışında, KOSGEB'in yıllık programında neler olacağını sormuştum...

“KOBİ'ler için Nasdaq Borsası benzeri bir model oluşturacak” şeklindeki yanıtını ise Dünya Gazetesi'nin manşetine taşımıştık...

Dün Hazine Bakanlığı'ndaydık...

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in, “ABD'yi ABD yapan birkaç özellikten biri sermaye piyasalarının derinliğidir...

Üreticiler finansman ihtiyacının üçte ikisini sermaye piyasalarından, üçte birini bankalardan karşılar...

Bizde ise finansman ihtiyacının yüzde 88'i bankalardan karşılanır.” cümlesi, beni 26 yıl öncesine götürdü...

26 yıl önce KOSGEB'in programında: Nasdaq benzeri bir borsa kurulması; KOBİ'lerin finansman ihtiyacının bu yolla karşılanması; Vatandaşın, güvendiği yerel/ulusal şirketlere/girişimcilere bu yolla ortak olması; Sermaye piyasalarının derinliğinin bu yolla artırılması vardı...

23.05.24

VELHASIL

ABD'nin teknoloji, sağlık, gıda, ilaç, telekomünikasyon, bilgisayar donanım ve yazılım ile biyoteknoloji girişimlerini/girişimcilerini finansal olarak destekleyen “Nasdaq Modeli” 26 yıl önce dikkatimizi çekmişti...

Aklın yolu bir... Programa alındı; faydaları/getirisi de uzun uzun yazıldı...

Program/programa yazma konusu alışkanlığımızdı... Ama...

Diğer alışkanlığımız da tekrarlandı; program tozlu raflara kaldırıldı, “uygulama olmadı”...



Abdulkadir Selvi

Reisi'nin ölümündeki suikast kuşkusu güçleniyor

İRAN Cumhurbaşkanı İbrahim Reisi'nin helikopterinin düşüş nedenini kaza kırım ekibinin araştırmaları ve savcılık incelemesi ortaya çıkaracak.

Ancak İran Devleti bunu açıklar mı emin değilim. İran'da genel eğilim bunun bir kaza olduğu yönünde. Ama bilgiler geldikçe olayın suikast olabileceği yönündeki kuşkular da artmaya başladı.

Üç helikopter havalanıyor. Reisi'nin helikopteri arkada. Cumhurbaşkanı Reisi'nin Özel Kalem Müdürü Gulam Hüseyin Esmaili ise arkadaki üçüncü helikopterde yer alıyor.

Olayı anbean yaşayan Özel Kalem Müdürü'nün anlattıkları beni ikna etmedi, tam aksine soru işaretlerini artırdı.

HAVA AÇIKTI

Esmaili uçuşun başlarında havanın açık olduğunu, Songon Bakır Madeni'nin bitişiğindeki bölgede yaklaşık yarım saatlik yolculuk yaptıklarını, alanın bitişiğindeki vadide bulut kümelenmesi oluştuğunu anlatıyor. Vadi tabanının sisli olduğunu ancak havanın gayet açık olduğunu söylüyor.

PİLOTUN EMRİ

Reisi'yi taşıyan helikopterin pilotu Mustavi'nin filo komutanı olarak, diğer helikopterlere irtifa kazanarak bulutların üzerine çıkıp devam etmeleri komutunu verdiğini belirtiyor.

Buraya kadar her şey normal. İsmaili devam ediyor, "Helikopterler bulutların üzerine çıktı. Bizimki 3 numaralı helikopterdi. Ortadaki helikopter Cumhurbaşkanı'nı taşıyordu. Önde de bir diğer helikopter vardı. Pilotumuz 30 saniye sonra (Reisi'nin

bulunduğu) ana helikopterin yanımızda olmadığını fark etti. Koşullar son derece normal ve sıradandı ve zor bir durum yoktu. Bazı havayolu uçuşlarında bile titreşimler oluyor ama bu rotada her şey normaldi ve bulutlar anında yok oldu. Daha sonra altımızda bulutların olmadığı bir havadaydık, ayaklarımızın altındaki (dağların) sırt hattını görebiliyorduk ve hemen yakınında Songun Bakır Madeni vardı” diyor.

YERLERİ NEDEN TESPİT EDİLEMEDİ

Cumhurbaşkanı’nı taşıyan helikopterle irtibat kurmaya çalıştıklarını, ölen pilotun ve Tebriz’in Cuma İmamı’nın ilk başlarda telefona cevap verebildiğini söylüyor. Bir vadiye düştüklerini ve durumlarının çok kötü olduğunu söylediklerini anlatıyor. İnsan bu durumda sormadan edemiyor.

HELİKOPTER NEDEN DÜŞTÜ

Hava şartları iyiydi ama bu helikopter niye düştü? Reisi’yi taşıyan helikopterin pilotu Mustavi filo komutanı olduğunu göre tecrübeli bir pilottu demek ki. Bu durumda öndeki ve arkadaki helikopterler düşmediği halde en tecrübeli pilotun kullandığı ortadaki helikopter nasıl düştü?

İki helikopter uçuşlarını başarıyla tamamlarken Reisi’nin helikopteri neden düştü?

ELT CİHAZI NEDEN YOKTU

Artık bırakın uçakları, helikopterleri, gemilerde ve hatta yatlarda dahi bulunan ELT cihazı Cumhurbaşkanı’nın helikopterinde neden yoktu? Koskoca İran’da 1 adet ELT cihazı yok muydu? Yoksa sadece Cumhurbaşkanı’nın uçtuğu filodaki helikopterlerde mi yoktu? İran’da bir adet ELT cihazı olsa herhalde öncelikle Cumhurbaşkanı’nın bindiği helikopterde bulunur.

KOKPİTTEKİ YANMA SABOTAJ MI

Düşen helikopterin kokpitinin yandığı ortaya çıktı. Peki havadayken kokpitte yanmaya ve sonunda helikopterin düşmesine neden olan bir sabotaj mı yapıldı? Sorular giderek artıyor. Kaza ihtimalinin yerini suikast ve sabotaj alıyor. Tek bilinmeyen bu suikast emrini kimin verdiği. İçeriden mi, dışarıdan mı?

ÖZGÜR ÖZEL NE YAPMAK İSTİYOR

SHP’de Deniz Baykal ekibinin hizipçiliğinin partiyi karıştırdığı bir dönemde Erdal İnönü, “Bu partide siyaset yapılmasına izin vermem” demişti de çok gülmüştük. Çünkü siyasi partiler siyaset yapmak için kurulur. Erdal Bey ise siyasi partide siyaset yaptırmam diyordu.

Lafı fazla uzatmadan doğrudan Özgür Özel’e getirmek istiyorum. Hatta Devlet Bahçeli misali “Özgür Özel ne yapmak istiyordur?” diye sormak istiyorum. Ama iki lider söz düellosu yaptığı için ben araya girmeyeyim.

DİYALOG SİYASETİ

Özgür Özel, seçimden sonra yeni bir siyasi üslup oluşturdu. Diyalog siyasetini ön plana çıkardı. Cumhurbaşkanı Erdoğan ve MHP Lideri Bahçeli kendisi ile görüştü. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın desteğiyle ülkede bir yumuşama havası oluştu. Diyalog siyaseti Özgür Özel'i CHP içinde bir adım öne çıkardı.

AMACI NE

Bu iş Özgür Özel'e yaradı ama Özgür Özel kimi zaman niyeti üzüm yemek mi yoksa bağcıyı dövmek mi dedirtecek çıkışlar yapıyor. Diyalog karşılıklı güvenle yürür. Güveni sarsmamak lazım. Özgür Özel elbette ki siyaset yapacak ama bu normalleşme sürecine zarar verecek boyuta ulaşmamalı.

ÖZEL MESAJ SOSYAL MEDYADA

Özgür Özel, Cumhurbaşkanı Erdoğan'la görüşmesinde cezaevinde bulunan 28 Şubat mahkûmu emekli generallerin affını gündeme getirdi. Cumhurbaşkanı Erdoğan affetti. Ama karar kamuoyuna açıklanmadan önce Cumhurbaşkanlığı Özel Kalem Müdürü Hasan Doğan, Özgür Özel'i onore etmek için bir jest yapıp Namık Tan'a bir mesaj atıyor. Hasan Doğan devlet umuru görmüş çok değerli bir insandır. Bu zarif jestine karşılık olarak CHP ne yaptı? Hasan Doğan'ın attığı mesaj CHP'ye yakın bir gazeteci tarafından sosyal medya hesabından yayınlandı.

Bu güveni sarsmanın ne anlamı var?

1 MAYIS AÇIKLAMASI

Özgür Özel, '1 Mayıs'ta Taksim'de buluşuyoruz' diye çağrı yaptı. İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya ile 2 kez görüştü. Fakat öyle açıklamalar yaptı ki, sanki Cumhurbaşkanı Erdoğan istemediği için Taksim'e izin verilmiyor gibi bir imaj oluşturdu. Özgür Özel'in bu tarzının ne 1 Mayıs'a bir faydası oldu ne de diyaloga açık biri olan İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'ya...

CUMARTESİ ANNELERİ

Özgür Özel aynı hatayı Cumartesi Anneleri için yapıyor. Cumartesi Anneleri bininci buluşmalarını, eyleme ilk başladıkları Taksim'de, Galatasaray Meydanı'nda yapmak istiyorlar. Türkiye'nin normalleşmesi açısından yine bu yönde çabalar var. İstanbul Valisi Davut Gül kendileriyle görüştü.

SOYLU'YA HAKARET

Bu aşamada Özgür Özel, hiç gereği yokken Cumartesi Anneleri konusunda, bir önceki İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'yu hedef alan bir konuşma yaptı. Çok ağır suçlamalarda bulundu. Eski Bakan'a hakaret edip mevcut Bakan'dan talepte bulunmak ne anlama gelir? Bu düpedüz AK Parti içine fitne sokmak demektir. Bu

23.05.24

Üslup Cumartesi Anneleri'nin Taksim'de eylem yapmalarına yarar sağlar mı? Maksat zm yemek mi, bağcıyı dövmek mi? Ayrıca Süleyman Soylu, Türkiye Cumhuriyeti'nde PKK ve DEAŞ'la mücadelede en başarılı bakanlardan birisidir.

ERDOğAN'IN ZİYARETİ ÖNCESİ

Önümüzdeki ay Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın CHP'yi ziyaret etmesi bekleniyor. Ancak Özgür Özel, AK Parti'nin iini karıştırmaya dönük açıklamalarına devam ederse güven ilişkisini sarsar, diyalog zeminine zarar verir. Büyük fotoğrafı unutmamak lazım.



İbrahim Kahveci

Kutsal İttifak'ın Türkiye yıkım projesi

AK Parti ve MHP inanılmaz işler başarıyor. **Kutsal İttifak** ile resmen Türkiye'yi içten içe yıkıyorlar.

Bu yıkım öyle kolay kolay düzeltilecek bir yıkım değil. Sorun keşke enflasyon olsa, keşke cari açık olsa... Veya benzeri sorunlar.

Sorunumuz yapısal yıkımlardır. Mesela **Kutsal İttifak dünya "Yolsuzluk Algı Endeksinde" rekor kırıyor**. 90'lı yıllarda 30-40 arası olan ülke sıramız, 98-2002 arasında 50-60 arasına yükselerek kötüleşme gösterdi. Ama maşallah diyelim çünkü 2022 yılında 100 barajını devirerek **Dünya Yolsuzluk Algı Endeksi sıralamasında 101. ülke olduk**.

Şükrederim ki, yolsuzluk endeksinde Uganda, Pakistan, Kenya, Zambiya bizden kötü.

Sormak lazım: 28 Şubat Sürecinde İslam'ı doya doya yaşayamayan bir kesim, acaba şimdi Müslümanlık sayesinde mi bu derece yolsuzluğu artırdı? Hadi gençlere bu durumu izah edin de deist olmasınlar.

Bakın bozulan endekslerimizi sıralamaya gerek yok. Adalet diplerde, eğitim bitik, teknoloji dersiniz 2007'den beri zırnık ilerlemiyor.

Ve Türkiye aslında 2015'den beri büyük bir buhran yaşıyor.

Siz rakamları ne kadar şişirerseniz şişirin durum ortada.

2014 yılında bir yıl sonrasından umutluyum diyenler %32,8 iken şimdi (2023) umutluyum diyenlerin oranı %23,9'a düştü. Yine bir yıl sonrasına karamsar bakanların oranı 2014 yılında %12,2 iken şimdi %26,1'e çıkmış oldu.

Yaklaşık 20 milyon kişi 2014 yılına göre daha karamsar olmuş.

2014 yılında çocuk yapma yaşı olarak alacağımız 18-44 yaş arası 34,3 milyon kişiden 19,6 milyon kişi kendisini mutlu olarak görüyordu. 2023 yılında bu yaş aralığındaki nüfus 36,0 milyona çıktı ama mutluyum diyenlerin sayısı 18,9 milyona düştü. Mutsuzum diyenler ise 3,4 milyon kişiden 4,7 milyon kişiye yükseldi.

Bu rakamları neden veriyorum: Çünkü şişirilmiş ekonomi rakamları dışında en acı gerçeği bu rakamlar veriyor. Aynı zamanda **toplumun ruh halini de bu rakamlar gösteriyor.**

Karamsarlık – umutsuzluk almış başını gidiyor.

Niye olmasın ki, mesela kiracı sayısı ve oranı adeta her yıl katlanarak artıyor. 2014 yılında %22,1 olan kiracı oranı artık %27,8... Bu ne demek dersiniz tekrar edeyim: 2014'den 2023'e 7,7 milyon nüfus artıyor ama bu nüfusun 6,6 milyonu kiracı konumunda.

Yeni neslin ev alma hayali diye bir şey yok.

Yeni neslin kazanma diye de bir şansı yok; çünkü **ülkede eğitim-bilim bitince teknoloji ve değer üretimi de bitti.** O nedenle ucuz işçilik ve ucuz ekonomi ile zarar görmek durumundayız.

Maalesef **Kutsal İttifak Türkiye'de kalıcı fakirliği başardı.** Artık genel bir refah artışı olmayacağının kanıtı Erdoğan'ın 2014 sonrası Cumhurbaşkanlığı dönemidir. O nedenle kalıcı fakirlik asıl sonraki dönemleri vuracaktır.

Sanırım üstte saydığım ve sayamadığım diğer nedenler birleştğinde Kutsal İttifak'ın bir büyük başarısını daha görüyoruz: **Türkiye'yi beyin göçü ile çölleştiriyorlar.**

İyi eğitimlilerin terk ettiği ülkelerin ne hale geldiklerinin en somut örneği Venezuela'dır. O nedendir ki AK Parti acayip bir Venezuela aşkı ile doludur. Hatta Binali Yıldırım'ın oğlu bile uçakla süt tozu yardımında bulunuyor. O derece yani...

Ve Kutsal İttifak'ın son büyük başarısı: **Ülkede Türklerin üreyişini bitirmek...!**

Avrupa Birliğinde bile orta dönemde ortalama doğum oranı 1,50 seviyelerindeyken Türkiye bu orana nihayet erişti. Oysa daha 2015 yılında açık ara AB lideriydik.

Durun durun... Daha vahimi şu: İstanbul, Ankara, İzmir, Eskişehir, Edirne vs illerimizde bu oran 1,20'lerde...

Nüfus azalması bazı illerde başladığı gibi 8 yaşına kadar olan nüfusumuzda da azalma çoktan başladı. Bu durumda önümüzdeki 10-15 yıl içinde Türkiye'nin nüfusu

23.05.24

kesinkes düşmeye başlayacak. Kürtlerin yoğun yaşadığı iller olmasa çoktan başlamıştı bile... Ama artık o illerde de düşüş çok hızlı... Kutsal İttifak hepsinin üstesinden geldi.

3 çocuk dediler ama Milleti 1 çocuk bile yapamaz hale getirdiler.

Yarın kim çalışacak?

Kim bu EYT denilen zırvalığın emekli maaşlarını ödeyecek... Ama keşke derdimiz bu basit şeyler olsa.

Yarın kimin can güvenliği olacak? Kimin Vatan durumu sağlanmış olacak?

Kutsal İttifak'ı iyi takip edin... İşlerini çok ama çok iyi yapıyorlar.

Yıl	Toplam	Yaş									
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2007	70 586 256	1 090 011	1 186 129	1 177 723	1 177 092	1 162 951	1 182 909	1 285 105	1 305 104	1 339 149	1 324 560
2008	71 517 100	1 155 266	1 228 386	1 219 479	1 200 634	1 194 493	1 176 727	1 199 742	1 293 017	1 308 304	1 340 342
2009	72 561 312	1 200 635	1 246 778	1 259 743	1 230 724	1 217 441	1 194 415	1 187 422	1 209 319	1 296 541	1 313 950
2010	73 722 988	1 163 049	1 230 628	1 272 474	1 273 837	1 238 735	1 225 563	1 204 309	1 189 783	1 212 322	1 299 141
2011	74 724 269	1 183 833	1 229 002	1 242 948	1 265 286	1 278 755	1 244 302	1 229 298	1 205 437	1 192 662	1 212 447
2012	75 627 384	1 215 424	1 219 741	1 236 414	1 245 342	1 282 036	1 283 007	1 245 676	1 231 625	1 207 467	1 191 189
2013	76 667 864	1 229 012	1 262 391	1 226 023	1 240 578	1 248 411	1 290 772	1 285 713	1 249 085	1 232 158	1 213 506
2014	77 695 904	1 282 180	1 271 036	1 268 519	1 229 654	1 243 144	1 250 908	1 293 723	1 287 242	1 250 343	1 233 412
2015	78 741 053	1 275 773	1 324 357	1 276 046	1 272 573	1 232 767	1 246 025	1 254 290	1 295 986	1 289 256	1 252 162
2016	79 814 871	1 257 621	1 312 846	1 330 836	1 280 811	1 277 181	1 237 092	1 250 566	1 258 067	1 299 409	1 292 310
2017	80 810 525	1 241 005	1 299 435	1 320 128	1 336 237	1 285 044	1 283 268	1 240 928	1 253 807	1 260 812	1 301 954
2018	82 003 882	1 215 156	1 287 346	1 309 908	1 328 339	1 344 237	1 292 329	1 290 659	1 248 011	1 260 499	1 267 422
2019	83 154 997	1 152 226	1 249 728	1 294 179	1 315 616	1 333 387	1 349 589	1 297 385	1 295 822	1 252 767	1 265 476
2020	83 614 362	1 081 967	1 179 294	1 250 730	1 294 378	1 315 338	1 333 047	1 349 141	1 296 952	1 295 131	1 252 322
2021	84 680 273	1 051 579	1 114 995	1 187 780	1 258 288	1 300 967	1 322 199	1 340 517	1 356 306	1 303 553	1 301 627
2022	85 279 553	1 009 579	1 080 886	1 120 115	1 191 671	1 261 369	1 303 558	1 325 000	1 342 996	1 358 174	1 305 349
2023	85 372 377	934 215	1 031 304	1 078 486	1 116 764	1 187 285	1 256 552	1 299 104	1 319 995	1 337 825	1 353 010